

«Moviment i fonaments», Ada Castells, Cultura/s, La Vanguardia

La cosina Phillis és d'aquelles novel•les que provoquen efectes estranys en la memòria. Una es troba un bon dia pensant en les paraules ponderades del pastor Holman, en els dubtes i neguits de la seva filla Phillis, en els progressos del genial senyor Holdsworth. Aquest és el poder de la prosa aparentment senzilla d'**Elizabeth Gaskell**: fa que ens la fem nostra. La pirueta narrativa encara és més insòlita si tenim en compte que ens està parlant des de l'època victoriana i en ple camp anglès, però ho fa amb tanta naturalitat, amb una llengua tan planera, que aconsegueix l'efecte quixotesc de fer-nos confondre realitat i ficció. Se'ns fica al cervell i ens transporta a Eltham, 1840. Miracle! *La cosina Phillis* explica una història d'amor que engega a mig llibre i amb paraules que conviden a continuar llegint: "Ets una persona encantadora! Sí, i també bona; tot i que vas ser la causa de molta tristesa!". Si a aquestes altures els lectors no sabéssim que als novel•listes els agrada fer males passades als personatges, diríem que res no indicava que es pogués trencar la placidesa de la vida bucòlica que portaven el pastor Holman i els seus a Hope Farm. Ara bé: si no hagués entrat l'amor en un indret tan aparentment inalterable, no tindríem novel•la.

El fet que el conflicte entri tan tard, en una novel•la de 128 pàgines, pot sobtar des de la nostra perspectiva contemporània, però és que Gaskell no té cap pressa. Sap que la importància de tot allò que ens explicarà i que ja sabem -que tenim la mania d'enamorar-nos de qui no toca-no és el més important del seu relat. El que fa és presentar-nos uns personatges molt ben construïts, tant que ens acompanyaran qui sap si per tota la vida. L'encert de l'autora, el que faria que la seva obra fos rellevant en un futur, és que aquests personatges són els constructors involuntaris d'un canvi imparabile: estan construint el ferrocarril que irromprà a les vides de tots els grangers de la zona i farà canviar les seves idees, les seves creences, els seus costums, que s'havien mantingut fermes semblava que pels segles dels segles. No en va, els antagonistes principals d'aquesta història són un pastor congregacionista i un enginyer de ponts i camins en una cruïlla on topen el progrés i la tradició, el moviment i els fonaments, tot allò del que, al cap i a la fi, estem fets tots nosaltres. ADA CASTELLS. Cultura/s, *La Vanguardia*